

Corona

HOOFDSTUK

Corona

De coronatijd - en de cijfers tonen dit aan - had niet tot gevolg dat de Ombudsdienst Pensioenen een toevloed aan klachten gerelateerd aan de coronacrisis ontving. Integendeel slechts een beperkt aantal klachten was te linken aan de coronacrisis.

Daarenboven stelden wij vast dat de pensioendiensten praktische oplossingen uitgewerkt hadden en zich soepel opstelden wanneer de coronacrisis problemen voor de gepensioneerde opleverden, waarvoor wij hen uitdrukkelijk gefeliciteerd hebben. Zo was het tijdens de quarantaineperiode bijvoorbeeld mogelijk telefonisch een pensioenaanvraag in te dienen en werd het pensioen van een gepensioneerde woonachtig in het buitenland niet geschorst wanneer hij aan de pensioendienst meldde dat hij zijn levensbewijs niet tijdig kon terugsturen gelet op de quarantainemaatregelen die in zijn woonland gehanteerd werden.

In een eerste deel bespreken we een aantal succesvolle bemiddelingen.

Deze crisis (wereldwijd en geheel nieuw) heeft geleid tot zoveel ongekende situaties en problemen, ook voor de pensioendiensten. In feite was dit een soort ultieme test die aan de openbare diensten en hun personeel werd opgedrongen als controle of zij snel, efficiënt en flexibel kunnen reageren op het onbekende, ja zelfs het onwaarschijnlijke.

Over het algemeen, en onze statistieken bevestigen dit, werd deze “test” door de pensioendiensten met glans doorstaan. Gebruikelijk of niet, wij wensen hen hier uitdrukkelijk mee te feliciteren.

In een tweede deel wordt opgemerkt dat, naar aanleiding van de oversterfte ingevolge corona, de Ombudsman Pensioenen meerdere klachten van erfgenamen van overleden gepensioneerden ontving die hun beklag deden dat hun geliefde overleden was ingevolge corona doch dat het pensioen van de maand van overlijden niet uitbetaald was. Dit terwijl zij wel facturen dienden te betalen zoals de rusthuisfactuur voor de dagen dat de gepensioneerde nog in leven was.

De Ombudsman Pensioenen roept de wetgever op de financiële impact van het overlijden van een gepensioneerde in overweging te nemen en de mogelijkheid te onderzoeken om de wetgeving aan te passen zodat de betaling van het pensioen in de maand van overlijden in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde in leven was gedurende deze maand mogelijk wordt.

Tevens was de coronacrisis de aanleiding voor de Ombudsman Pensioenen om twee reeds in vorige jaarverslagen besproken items en de daarbij horende tips aan de toekomstig gepensioneerden terug opnieuw onder de aandacht te brengen omdat deze gelet op de coronacrisis opnieuw brandend actueel geworden zijn. Deze worden toegelicht in het derde deel.

Het betreft de vrijstelling van bijdragen als zelfstandige gevraagd en verkregen ingevolge een tijdelijke moeilijke financiële situatie die geen pensioenrechten opent en het gegeven dat wie na 65 jaar nog aan het werk is zonder zijn pensioen te hebben laten uitrekenen en opnemen en langer dan 6 maanden ziek is er belang bij heeft zijn pensioen tijdig aan te vragen teneinde niet in een periode verzeild te geraken zonder sociale uitkering (ziekte of pensioen).

Deze items heeft de Ombudsman Pensioenen trouwens ook onder de aandacht gebracht in het digitale actualiteitscollege van de Leergang Pensioenrecht van de KU Leuven op 27 mei 2020. Dit college was trouwens gratis digitaal te volgen via een livestream. Meer dan 300, hoofdzakelijk professionals in de pensioensector zoals vakbondsmedewerkers, medewerkers van sociale verzekeringsfondsen, advocaten, medewerkers van pensioenfondsen, mutualiteiten, rechters en arbeidsauditeurs, volgden dit college.

Daarenboven heeft de Ombudsman Pensioenen zijn tips ook gepubliceerd op de website van de Ombudsdienst Pensioenen teneinde deze kenbaar te maken bij het grote publiek.

1. Succesvolle bemiddelingen in verband met de coronacrisis

RSZ - Levensbewijs

DOSSIER 34172

Met zijn verzoek van 3 maart 2020 beklagde de heer Vogels zich erover dat de RSZ, dienst overzeese sociale zekerheid het pensioen voor de maanden januari en februari 2020 niet gestort had.

Wij stelden vast dat betrokkene nog geen contact had opgenomen met de RSZ. Gelet op het feit dat het een dringend betalingsprobleem betrof, beslisten wij om de vraag mede te ondersteunen.

Op 4 maart 2020 deelde de RSZ ons mee geen levensbewijs ontvangen te hebben van de heer Vogels waardoor de uitbetaling van het pensioen gestopt werd.

Om betrokkene te helpen stuurden wij hem via mail een levensbewijs toe.

De heer Vogels reageerde niet meteen en daarom vroegen wij hem op 18 maart 2020 om ons toch dringend in te lichten.

De heer Vogels deelde ons mee dat hij ingevolge de coronacrisis geblokkeerd zat in Istanbul (hij woont in Marokko). Hij zag geen uitweg om het levensbewijs te laten ondertekenen door een bevoegde instantie.

Wij hebben de heer Vogels toen aangeraden om zich te wenden tot het Belgische consulaat in Istanbul. Echter, het bleek niet meteen mogelijk voor hem om naar het Consulaat te gaan.

Daarom stelden wij voor om aan de RSZ een mail te sturen met een foto van zichzelf met zijn identiteitskaart en een krant van de dag in de hand. De RSZ meldde ons dat bij uitzondering een foto van hemzelf met zijn identiteitskaart volstond.

Echter, de volgende dag slaagde de heer Vogels erin om het levensbewijs te laten aanvullen door het Belgische consulaat in Istanbul. Hij bezorgde ons het levensbewijs met stempel van het Belgische consulaat.

De RSZ deelde ons mee dat de pensioenen op 25 maart 2020 werden uitbetaald.

Door de soepele houding van de RSZ en onze ondersteuning werd een positief resultaat bereikt en beschikte de heer Vogels op korte tijd weer over zijn pensioen.

FPD sector werknemers - Noodzakelijke informatie van de mutualiteit

DOSSIER 34437

De heer Nys werd op 1 mei 2020 gepensioneerd. Op 27 mei 2020 beklagt de heer Nys zich erover dat de FPD sector werknemers hem geen pensioen had uitbetaald. Op zijn vraag waarom het pensioen niet betaald werd deelde de FPD hem mee dat hij nog wachtte op inlichtingen van de mutualiteit betreffende uitkeringen die hij genoot.

Wij stellen vast dat de heer Nys op 10 mei 2020 de FPD erover inlichtte dat hij onmogelijk zijn mutualiteit kon bereiken ingevolge de Coronamaatregelen. Wij stellen ook vast dat hij meermaals met de FPD telefonisch en via mail contact opnam.

De Ombudsdienst Pensioenen vroeg aan de FPD om het dossier af te handelen rekening houdende met de bijzondere maatregelen tijdens de coronacrisis.

In principe moet betrokkene zelf de nodige formulieren laten invullen door de mutualiteit. Ingevolge de coronamaatregelen neemt de FPD nu zelf contact op met de mutualiteit om na te gaan of eventuele uitkeringen gestopt werden en of er eventueel bedragen moeten teruggestort worden aan de mutualiteit.

Wij merken dat de mutualiteit niet meteen antwoordde aan de FPD.

De FPD besluit dat de heer Nys niet de dupe mag zijn van het uitblijven van het antwoord van zijn mutualiteit. Daarom nam de FPD op 5 juni 2020 de beslissing om het pensioen uit te betalen. Op 11 juni 2020 heeft betrokkene zijn pensioen ontvangen.

Het past hier evenwel te melden dat betrokkene aanvankelijk in november 2019 aan de FPD meldde dat hij geen vervangingsinkomen genoot. Met de beslissing van 21 februari 2020 stuurde de FPD het vragenformulier met betrekking tot het genot van vervangingsinkomsten aan betrokkene. De heer Nys reageerde niet meteen. Nadien was het door de coronacrisis voor hem niet meer mogelijk om bij zijn mutualiteit langs te gaan.

FPD sector ambtenaren - Weddengegevens niet beschikbaar voor berekening pensioen

DOSSIER 34489

De heer Daniels diende zijn pensioenaanvraag in april 2019 in (pensioen 1 mei 2020). Op 8 april 2020 beklagt hij zich erover dat de FPD hem meedeelde dat hij geen pensioen zou uitbetalen omdat er nog gegevens ontbraken van zijn ambtenarenpensioen.

Tijdens een eerste onderzoek van de pensioengegevens stelden wij vast dat hij een korte periode aangesloten was bij de overzeese sociale zekerheid, een vijftal jaar als ambtenaar heeft gewerkt en de rest van zijn loopbaan als werknemer in de privé sector werkte.

Terwijl het onderzoek van zijn pensioenrechten in de overzeese sociale zekerheid was afgerond had de FPD sector ambtenaren nog geen beslissing genomen. De FPD sector werknemers kon zonder die gegevens geen definitieve beslissing nemen.

Het dossier kende enige vertraging doordat de FPD sector werknemers pas in november 2019 (ingevolge een oude praktijk waarbij de FPD sector ambtenaren slechts 6 maanden voor ingangsdatum op de hoogte gebracht werd) de FPD sector ambtenaren inlichtte over het onderzoek.

Gelet op de geringe loopbaan in de openbare sector nam de FPD sector werknemers een voorlopige beslissing waardoor de heer Daniels alvast in mei 2020 niet zonder inkomen zou vallen.

Uit het onderzoek van het dossier in de openbare sector bleek dat er nog gegevens over de loopbaan ontbraken.

De heer Daniels werkte vroeger bij de Nationale landmaatschappij. Hoewel hij nooit werkte bij de Vlaamse landmaatschappij werd zijn dossier wel naar die instelling overgeheveld bij de regionalisering. Het is dan ook aan de diensten van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap om de loopbaan aan de FPD te bezorgen. De Vlaamse gemeenschap stelde echter deze gegevens niet te kunnen bezorgen. Door de coronacrisis kon het papieren dossier immers niet geraadpleegd worden en bijgevolg konden er geen gegevens opgezocht worden.

Wij stellen vast dat de FPD in eerste instantie zelf een oplossing voor het probleem zocht. Hij heeft op eigen initiatief de pensioenloopbaan in de openbare sector samengesteld en een voorlopige beslissing genomen. De FPD heeft de heer Daniels hierover eind maart 2020 via mail ingelicht.

Mede door onze interventie konden alle pensioenen in mei 2020 uitbetaald worden, weliswaar betaalde de FPD slechts op basis van voorlopige bedragen uit.

Hoewel wij niet bevoegd zijn om tussen te komen bij de diensten van de Vlaamse gemeenschap hebben wij toch op 25 mei 2020, om de heer Daniels zo goed mogelijk te helpen, contact opgenomen met de Vlaamse gemeenschap.

De Vlaamse gemeenschap heeft een uitzondering toegestaan op het telewerk zodat het papieren dossier kon geraadpleegd worden en de gegevens op 29 mei 2020 aan de FPD konden bezorgd worden.

De FPD heeft een definitieve pensioenbeslissing genomen in de regeling voor ambtenaren en in de regeling voor werknemers. Het ambtenarenpensioen werd licht verhoogd, het bedrag in de werknemersregeling diende niet aangepast te worden.

De bijzondere inspanningen van de diensten van de Vlaamse gemeenschap en de soepele houding van de FPD in de coronatijd hebben mede door de interventie van de Ombudsdienst Pensioenen ertoe geleid dat betrokkene niet zonder inkomsten is gevallen.

FPD - Fiscale fiche

DOSSIER 34458 EN ANDERE

De fiscale fiche (281.11) inkomsten 2019 en dan vooral het niet ontvangen ervan in de gebruikelijke periode door de gepensioneerden heeft bij vele gepensioneerden voor ongerustheid gezorgd. Getuige hiervan het feit dat de Ombudsdienst Pensioenen van maart tot begin juni hierover klachten heeft ontvangen, naast de vele telefoons van ongeruste burgers. Wij bespreken hieronder een typerend dossier om de problematiek rond de fiscale fiche duidelijk te maken.

Hierbij merken we op dat de Ombudsman Pensioenen in het Jaarverslag 2014 op pagina 77 aan de pensioendiensten suggereerde wanneer ze heel wat telefoons verwachten omdat zich een bijzondere situatie voordoet onmiddellijk een gesproken boodschap te plaatsen op de pensioenlijn 1765. Zo moeten gepensioneerden niet lang aan de lijn hangen tot een medewerker hen te woord kan staan en het probleem uitleggen. Aan deze suggestie werd hier gevolg gegeven. Tevens suggereerde de Ombudsman Pensioenen destijds wanneer er zich problemen voordoen (in casu het niet kunnen verzenden van alle papieren fiscale fiches) dit te verspreiden via de algemene communicatiemiddelen evenals hiervoor de moderne media zoals twitter en facebook in te schakelen. Ook hieraan werd gevolg gegeven.

Op 3 juni 2020 beklagt de heer Jacques zich erover dat hij nog geen papieren fiscale fiche inkomsten 2019 heeft ontvangen. Ook zijn echtgenote en een aantal gepensioneerden voor wie hij de belastingaangifte doet, ontvingen deze fiscale fiche nog niet. Hij meent dat de FPD de papieren fiscale fiche aan iedereen zou moeten toesturen en sommigen niet gewoon verwijzen naar mypension.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft aan alle betrokkenen die ons contacteerden het volste begrip voor de bezorgdheid getoond. De fiscale aanslag blijft voor velen een belangrijk moment waar zij bijzondere aandacht aan schenken. Wanneer zij dan de formulieren om de belastingaangifte in te vullen of het voorstel van vereenvoudigde aangifte ontvangen, wensen zij hun fiscale fiche te kunnen raadplegen op papier zoals alle voorgaande jaren. Vandaar het volste begrip voor hun bekommernissen.

Maar, door de Coronacrisis leefden we in (en beleefden we) een bijzondere tijd. En bijzondere tijden vergen soms bijzondere maatregelen. Daarom heeft de Federale Pensioendienst (FPD) een aantal maatregelen genomen in verband met de fiscale fiche inkomsten 2019. Omdat de Ombudsdienst Pensioenen, net als alle andere ombudsdiensten, een bemiddelingsdienst is die onafhankelijk optreedt en in het midden staat tussen de burger en de administratie wegen wij bij het onderzoek van een klacht zorgvuldig af welke mogelijkheden kunnen leiden tot een haalbare en positieve oplossing voor de gepensioneerde en de pensioendienst.

Wij deelden daarom aan de betrokkenen die ons contacteerden mee dat wij ook begrip kunnen opbrengen voor de maatregelen die de FPD met betrekking tot de verzending van de fiscale fiche heeft genomen.

Let wel, indien de FPD de fiscale fiches tijdig had verstuurd dan was deze verzending afgerond geweest voor de coronacrisis en was er in se geen probleem opgetreden.

Immers, in de nota van de FOD Financiën fiscale fiche 122-281-11 Avis 2019 NL lezen we:

“U moet vóór 1 maart aan iedere verkrijger van de inkomsten een afschrift van de fiche overhandigen om deze laatste in staat te stellen zijn aangifte in de personenbelasting of in de belasting van niet-inwoners in te vullen. Het staat u daarbij vrij om dit afschrift via een drager naar eigen keuze te bezorgen, eventueel via e-mail of via de post. Ingeval u de fiche uitsluitend via e-mail verstuurt, is het aangewezen dit enkel te doen mits voorafgaand akkoord van de verkrijger van de inkomsten.”

De FPD heeft in februari enkel de fiscale fiches naar de gepensioneerden die in het buitenland wonen opgestuurd. Wij ontvingen dan ook geen klachten hieromtrent uit het buitenland. De verzending van een papieren fiscale fiche aan alle gepensioneerden was vanaf de lockdown niet

haalbaar omdat de social distancing in de drukkerij niet kon gegarandeerd worden. De FPD onderzocht de mogelijkheden om de fiscale fiches alsnog tijdig aan de gepensioneerden te bezorgen. Het laten drukken in een andere drukkerij werd onderzocht maar bleek uiteindelijk geen optie.

De beperking van het aantal te verzenden fiches was wel een mogelijke piste. Deze bleek haalbaar zonder de gezondheid van het personeel in gevaar te brengen en toch tegemoet te komen aan de legitieme verwachting van de gepensioneerden.

In samenwerking met de FOD Financiën werd beslist om de papieren fiscale fiches enkel te sturen aan de gepensioneerden die hun fiscale aangifte nog op papier indienden. Er werd van uitgegaan dat de personen die reeds eerder ervoor opteerden om hun fiscale aangifte digitaal te doen ook de mogelijkheid hebben om hun fiscale fiches digitaal te raadplegen. De keuze om digitaal te gaan op fiscaal vlak werd op die manier impliciet doorgetrokken naar het pensioendossier.

De maatregelen die de FPD heeft genomen voorzien bijgevolg dat een papieren fiscale fiche automatisch zal gestuurd worden naar zij die voorheen hun fiscale aangifte op papier indienden. Deze fiches werden op 27 mei 2020 verstuurd. Dit is nog tijdig. De fiscale aangifte moet immers pas tegen eind juni worden ingediend, voor opmerkingen over de gegevens van het voorstel van vereenvoudigde aangifte is de deadline zelfs nog later.

Door deze late verzending ontvingen de gepensioneerden hun formulieren voor aangifte of hun vereenvoudigde aangifte vooraleer ze hun fiscale fiche ontvingen.

Wij menen dat het niet aangewezen zou geweest zijn dat de fiscus de aanslagformulieren later aan de gepensioneerden zou bezorgd hebben om er zo voor te zorgen dat het aanslagformulier pas zou ontvangen worden nadat de fiscale fiches werden ontvangen. Dit zou volgens ons immers de ongerustheid bij vele gepensioneerden nog vergroot hebben.

Op de website van de FPD was reeds vanaf het begin van de coronacrisis te lezen dat de fiscale fiches op papier niet konden verzonden worden omdat de social distancing in de eigen drukkerij niet kon gegarandeerd worden. Tevens werd vermeld dat voor zij die hun aangifte al online indienden (of via een medewerker van de FOD Financiën) of een elektronisch voorstel van vereenvoudigde aangifte ontvingen en die dit wensen, alsnog een papieren versie kan opgevraagd worden.

Op 13 mei 2020 heeft de FPD een persbericht verspreid dat ook beschikbaar is op mypension, ebox, myminfin, taks on web, en verschijnt in het voorstel van vereenvoudigde aangifte. Dit werd eveneens gecommuniceerd via de twitteraccount en de facebookpagina van de FPD.

Hier werd dus gevolg gegeven aan de suggestie van de Ombudsman Pensioenen uit het Jaarverslag 2014 op pagina 78 om gebruik te maken van de algemene communicatiemiddelen evenals het inschakelen van moderne media zoals Twitter en Facebook wanneer er zich een probleem voordoet.

In het persbericht is tevens verwoord dat de gepensioneerden die een papieren fiscale fiche wensen, dit kunnen vragen.

Vooreerst is dit mogelijk via de pensioenlijn 1765.

Ook hier ging de pensioendienst in op een suggestie van de Ombudsman Pensioenen (verwoord in het Jaarverslag 2014 op pagina 77) om bij een probleem waardoor de pensioendienst verwacht heel wat telefoons te krijgen van gepensioneerden, van dit probleem aan het begin van de telefonische oproep melding te maken via een gesproken boodschap zodat de gepensioneerde niet (lang) moet wachten tot hij iemand aan de lijn krijgt. Zo werd er melding gemaakt dat niet alle papieren fiscale fiches konden verstuurd worden ingevolge de coronacrisis. Het keuzemenu op de pensioenlijn 1765 werd tevens aangepast. Via optie 4 waarbij men zelf het Rijksregisternummer moet invoeren kan men een papieren fiscale fiche bekomen zonder dat men moet wachten tot men een medewerker van de FPD aan de lijn krijgt. Indien nodig kan men ook nog altijd opteren om alsnog een medewerker te spreken.

Daarnaast was het ook mogelijk via het contactformulier op de website de fiscale fiche op papier te vragen (er is een speciale keuzemogelijkheid voorzien in het contactformulier).

Voor meer informatie en hoe duplicata aan te vragen kon men terecht op de website van de FPD:
<https://www.sfpd.fgov.be/nl/gevolgen-corona>
<https://www.sfpd.fgov.be/nl/betaling/fiscale-fiche>

Wij beseffen dat deze werkwijze van sommigen een aanpassing vroeg maar wij hopen dat de personen die hun aangifte volledig online indienen (of hun vereenvoudigde aangifte online ontvangen) zich hierin toch enigszins konden vinden. Indien dit toch niet het geval is kon de fiscale fiche op papier gevraagd worden. De anderen ontvingen automatisch de papieren fiscale fiche.

Ter zijde, ook mypension werd aangepast waardoor men nu vanaf de startpagina onmiddellijk toegang krijgt tot de ongelezen berichten waardoor men rechtstreeks terechtkomt bij de fiscale fiche.

Dit alles betekent dat alle gepensioneerden, en niet alleen zij die de digitale weg hebben gekozen alle gegevens van de fiscale fiche ontvangen hebben, ofwel op papier ofwel digitaal.

De FPD heeft verschillende communicatiekanalen aangewend om de gepensioneerden in te lichten over de wijzigingen in de verzending van de fiscale fiches. Uiteraard bestond enkel de mogelijkheid om deze communicatie via digitale weg te doen. Een communicatie via brief zou immers op hetzelfde neerkomen als de verzending van de fiscale fiches. Om toch zo veel mogelijk gepensioneerden te bereiken, ook zij die de digitale kanalen niet gebruiken, heeft de FPD een persbericht verstuurd dat opgenomen werd door verschillende media.

Kortom, we menen dat de FPD in deze bijzondere tijd een bijzondere maatregel heeft genomen die wel overwogen was en steunde op een evenwichtige keuze. Zij die via digitale weg hun fiscale aangifte indienen of een digitaal voorstel van vereenvoudigde aangifte ontvangen vonden alle informatie terug via het digitale platform, zij die een papieren aangifte indienen hebben hun fiscale fiche ook automatisch op papier ontvangen. En voorts bleef het voor iedereen mogelijk om eenvoudig via telefoon de papieren fiscale fiche op te vragen.

Hoewel wij dus begrip kunnen opbrengen voor de ongerustheid van sommige gepensioneerden, menen wij dat de FPD in dit geval een verantwoorde keuze heeft gemaakt waarbij geen enkele burger in de kou bleef staan, ook de zwakkeren in de maatschappij niet.

Levensbewijs- Op gemotiveerde manier duidelijkheid scheppen tijdens de klachtenbehandeling

DOSSIER 34391

De feiten

Op 11 maart 2020 stuurt de FPD een levensbewijs naar de heer Bollen die de Belgische nationaliteit heeft doch in Spanje woont.

De FPD stuurt immers elk jaar aan alle gepensioneerden die niet in België gedomicilieerd zijn een levensbewijs teneinde na te gaan of de gepensioneerde nog in leven is en of zijn burgerlijke stand niet gewijzigd is (b.v. van belang om na te gaan of de toekenningsvoorwaarden van een gezinspensioen, overlevingspensioen, ... nog vervuld zijn).

Dit levensbewijs moet door de gepensioneerde op de voorzijde ondertekend worden zodat hij de erop vermelde verbintenis elke wijziging in zijn burgerlijke staat te melden onderschrijft.

De keerzijde van dit formulier moet ingevuld worden, hetzij door de Belgische ambassade of door

het Belgisch Consulaat van het land waar de gepensioneerde verblijft, hetzij door de bevoegde lokale overheid (bijvoorbeeld de burgemeester of de politie van de verblijfplaats).

Nadien moet het document binnen de 30 dagen bij de FPD toekomen teneinde de onderbreking van de betaling van het pensioen te vermijden.

De procedure voor personen woonachtig in het buitenland verschilt van deze voor personen die in België wonen daar de FPD niet automatisch door alle buitenlandse autoriteiten op de hoogte gebracht wordt van verandering van woonplaats, burgerlijke staat, nationaliteit, overlijden, ... Die informatieoverdracht bestaat niet tussen de FPD en de buitenlandse autoriteiten.

Op 19 maart 2020 stuurt de heer Bollen een mail naar de FPD met de melding dat in Spanje een lockdown is afgekondigd waardoor hij zijn woning niet mag verlaten. De Guarda Civil waar hij zijn levensbewijs laat invullen is daarenboven op dat moment voorlopig gesloten. Hij vraagt dan ook aan de FPD alstublieft rekening te houden met deze situatie. Tevens meldt hij zo spoedig als het weer mogelijk is het levensbewijs te bezorgen.

In een tweede mail gedateerd op dezelfde dag vraagt hij een identificatiesleutel te bezorgen zodat hij zijn pensioendossier via mypension kan consulteren.

Op 20 maart 2020 ontving de heer Bollen de melding van de FPD dat ze op de hoogte zijn van de problemen die gepensioneerden kunnen ondervinden met betrekking tot het laten valideren van het levensbewijs. De FPD deelt mee alle begrip te hebben dat dit in deze uitzonderlijke tijden niet lukt. Ze beloven dat de betalingen van zijn pensioen voorlopig gewoon doorlopen. Tevens melden ze hem dat van zodra de situatie zich terug normaliseert en de bevoegde instanties terug open en bereikbaar zijn, hij zijn levensbewijs moet laten invullen.

Op 24 maart 2020 meldt de FPD hem de mogelijkheden om de website mypension vanuit het buitenland te consulteren. Indien hij een geactiveerde Belgische identiteitskaart heeft (eID) dan kan hij deze gebruiken door middel van een kaartlezer. Zo niet moet hij een eID aanvragen op www.diplomatie.belgium.be en deze laten activeren. Dit activeren kan door de identiteit te laten bevestigen -lees: u in persoon aan te melden bij een consulaire post in Spanje. Een andere optie is zich verplaatsen naar België en zich daar aanmelden bij één van de lokale registratiekantoren (LRA), bijvoorbeeld Federale Pensioendienst.

Op 27 april 2020 meldt de heer Bollen aan de FPD dat hij zijn pensioen voor april niet heeft ontvangen terwijl dit normaal rond de 20ste op zijn rekening staat.

Op 29 april 2020 ontvangt hij identiek dezelfde mail als deze van 20 maart. Dit terwijl zijn normale betaaldatum reeds verstreken is.

In reactie hierop meldt de heer Bollen nog dezelfde dag (29 april 2020) dat hij normaal rond de 25ste van de maand zijn pensioen ontvangt. Doch dat tot op heden hij zijn pensioen nog niet ontvangen heeft. Hij stelt dan ook de vraag of de betalingsdata veranderd zijn.

Op 30 april ontvangt hij een afrekening waarop vermeld staat dat zijn "pensioenrechten (her)berekend zijn". Hij heeft recht op achterstallen ten bedrage van 2.046,79 euro netto.

Op 4 mei 2020 krijgt betrokkene in antwoord op zijn mail van 29 april 2020 de melding dat zijn pensioen voor de maand april zal betaald worden rond 7 mei. Hierbij wordt uitdrukkelijk vermeld: "Een exacte datum kan ik u echter niet meedelen. Dit is afhankelijk van uw bank. De vertraging heeft te maken met de uitzonderlijke procedure omtrent de corona-crisis".

Wanneer hij op 12 mei 2020 zijn pensioen nog niet gekregen heeft doet hij zijn beklag bij de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Wanneer een levensbewijs verstuurd is, wordt de betaling van het pensioen geschorst wanneer het levensbewijs niet ontvangen werd binnen de 30 dagen na de verzending.

Zoals reeds opgemerkt in de inleiding heeft de FPD bijzondere inspanningen gedaan en zich soepel

opgesteld om voor de meeste problemen die verband houden met de coronacrisis een pragmatische oplossing te vinden. Dit is hier ook het geval.

Wanneer de gepensioneerde zich manifesteert en melding maakt dat hij het levensbewijs niet tijdig kan terugsturen verbindt de FPD zich ertoe om het pensioen niet te schorsen. Er is immers een manuele tussenkomst van de dossierbeheerder vereist teneinde de betaling niet te schorsen.

Volgende melding is te lezen op de website van de FPD:

“Ik woon in het buitenland en ik heb problemen om mijn levensbewijs te laten invullen

Als u door de veiligheidsmaatregelen tegen het coronavirus problemen hebt om uw levensbewijs te laten invullen,

kunt u ons contacteren:

- *via ons online contactformulier;*
- *per e-mail: levensbewijzen@sfpd.fgov.be;*
- *telefonisch op +32 78 15 1765.*

We zullen al het mogelijke doen om te voorkomen dat uw pensioenbetaling stopt. U moet wel alles in orde brengen van zodra de situatie terug normaal is.”

Betrokkene had tijdig gemeld aan de FPD dat hij het levensbewijs niet tijdig kon terugsturen. Doch de dossierbeheerder is vergeten de automatische stopzetting van de betaling van het pensioen ongedaan te maken. Het probleem is derhalve niet dat de FPD geen structurele oplossing voorzien had, doch het is de praktische verwerking die in casu gefaald heeft.

Nadat de heer Bollen aan de FPD op 27 april 2020 meegedeeld had dat hij zijn pensioen nog niet ontvangen had, heeft de FPD meteen de volgende dagen de nodige stappen ondernomen om de betaling van het pensioen te hernemen. De FPD heeft dan zeer snel gereageerd op de mail van 27 april 2020.

Tevens werd aan de heer Bollen op 29 april een antwoord verstuurd. Doch het antwoord van de FPD van 29 april betreft een standaardmail- inhoudelijk volledig identiek aan het antwoord van 20 maart 2020. Dit antwoord is volledig correct.

Echter gelet op het feit dat de FPD zijn belofte van 20 maart 2020 niet is nagekomen, is een standaardmail hier niet de aangewezen manier om te antwoorden. Vooreerst waren verontschuldigheden hier gepast geweest. Verder was een korte toelichting van wat er fout gelopen was aangewezen. Het ontbreken van deze twee elementen heeft bij de heer Bollen ongerustheid veroorzaakt.

Conclusie 1

De Ombudsdienst Pensioenen heeft in dit dossier twee zaken gedaan:

Ten eerste hebben we nagekeken of er een betaalopdracht vertrokken was naar de huisbankier van de FPD -dit was effectief het geval- en bijgevolg aan betrokkene bevestigden dat de FPD deze keer zijn belofte wel nagekomen is. Kortom op gemotiveerde manier duidelijkheid scheppen is onontbeerlijk teneinde de klager gerust te stellen.

Ten tweede heeft de Ombudsdienst Pensioenen de belofte aan betrokkene gedaan het dossier mee op te volgen. Zo heeft de Ombudsdienst Pensioenen aan betrokkene gevraagd te laten weten indien het pensioen in de loop van de komende dagen zou uitbetaald worden. De heer Bollen deelde ons mee dat hij zijn pensioen voor de maand april effectief ontving op 19 mei 2020. Dit was dan ook de reden om de klacht formeel af te sluiten.

Geven we nog mee dat op 15 juli 2020 -wanneer de quarantaine in Spanje beëindigd was- de heer Bollen zijn levensbewijs heeft laten invullen en overgemaakt heeft aan de FPD.

Conclusie 2

De Ombudsman stelt verder vast dat het BEX-project (Bilateral Exchanges) dat de FPD opgestart heeft en waarbij maandelijks langs beveiligde elektronische weg overlijdensdata uitgewisseld worden met verschillende landen zoals Duitsland, Nederland, Frankrijk, Luxemburg en Italië ertoe kan leiden dat er minder frequent levensbewijzen moeten opgevraagd worden aan gepensioneerden woonachtig in deze landen.

Indien ook deze uitwisseling van gegevens met Spanje plaats zou vinden, zouden er minder frequent nog levensbewijzen dienen verstuurd te worden aan de gepensioneerden in Spanje, en al zeker niet tijdens

een pandemie. In dit kader geven we nog mee dat de FPD in onderhandelingen met de Ombudsman meegedeeld heeft dat in de loop van 2020 gesprekken en voorbereidingen met Spanje gepland stonden om in loop van het eerste semester van 2021 ook met Spanje via beveiligde elektronische weg overlijdensdata uit te wisselen.

Merk nog op dat vanaf 10 augustus 2020 mypension gelet op de eIDAS (Electronic Identification, Authentication and trust Services) (Europese Verordening 910/2014) consulteerbaar is met de Spaanse digitale sleutel.

2. Pensioen van de maand van overlijden: oproep tot onderzoek naar de mogelijkheid om de wetgeving aan te passen zodat de betaling mogelijk wordt in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde in leven was in deze maand.

Het pensioen van de maand van overlijden is betaalbaar als de gepensioneerde na de uitbetaling van het pensioen overleed. Overleed de gepensioneerde voor de uitbetaling van het pensioen, dan is het pensioen van de lopende maand niet betaalbaar, tenzij er een langstlevende samenwonende huwelijkspartner is.

Voor de ene gepensioneerde betekent dit dus dat hij het pensioen voor een volledige maand krijgt, de andere krijgt geen enkele eurocent. De meeste kosten voor de maand van overlijden worden daarentegen gefactureerd in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde nog leefde tijdens deze maand. We denken hierbij onder andere aan de rusthuisfacturen. Hierdoor wordt de huidige uitbetaalvoorwaarde van het pensioen in de maand van overlijden door velen als onrechtvaardig en onbillijk ervaren. Naar aanleiding van de oversterfte ingevolge corona ontving de Ombudsman Pensioenen meerdere klachten over dit item.

De Ombudsman Pensioenen roept de wetgever op de financiële impact van het overlijden van een gepensioneerde in overweging te nemen en de mogelijkheid en/of opportuniteit te onderzoeken om de wetgeving aan te passen zodat de betaling van het pensioen in de maand van overlijden in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde in leven was gedurende deze maand mogelijk wordt.

DOSSIERS 33968 – 34369 – 34370 – 34399 – 34470 – 34856 – 34840 – 34988 – ...

DOSSIER 34370

De feiten

Mevrouw Beyers overlijdt aan de gevolgen van Covid-19 op 18 april 2020. Haar pensioen wordt elke maand uitbetaald rond de 24ste. Voor april is dit de 23ste.

De FPD vraagt na het overlijden het totale pensioenbedrag terug aan de bank waar het pensioen op de zichtrekening overgeschreven wordt.

De dochter van mevrouw Beyers kan hier moeilijk mee akkoord gaan en zij neemt schriftelijk contact op met de eerstelijnsklachtendienst van de FPD. Zij stelt dat haar moeder nog 18 dagen geleefd heeft in de maand april en dat zij ook tot dan nog recht had op haar pensioenbetaling.

De klachtendienst van de FPD antwoordt ontkennend. Hij stelt dat het pensioen enkel per maand betaalbaar is en dat het niet opgedeeld kan worden in dagen.

De dochter neemt vervolgens contact met de Ombudsman Pensioenen.

DOSSIER 34470

De feiten

De heer Dezoute is op 8 mei 2020 op 83-jarige leeftijd overleden.

Mei is de maand dat hij ook vakantiegeld bij zijn pensioen kreeg. Het pensioen wordt, samen met het volledige vakantiegeld op vraag van de FPD teruggestort.

De dochter neemt contact met de Ombudsdienst met de vraag of het vakantiegeld zomaar kan teruggevraagd worden en zij dacht bijkomend dat haar vader nog 8 dagen pensioen zou krijgen.

Zij vraagt of dit allemaal wel correct is.

Bedenkingen

Artikel 67 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 stelt dat de rust- en overlevingspensioenen verworven zijn per twaalfden en dat zij betaalbaar zijn per maand, samen met de ermee gepaard gaande uitkeringen.

Het al dan niet gerechtigd zijn op de uitbetaling van het werknemerspensioen voor de maand van overlijden van een gepensioneerde wordt geregeld door artikel 72 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. Wij citeren:

“In geval van overlijden van de gerechtigde op een uitkering ten laste van de pensioenregeling voor werknemers, worden de vervallen en niet uitbetaalde termijnen van ambtswege uitbetaald aan de echtgenoot met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden.

Bij ontstentenis van de in het eerste lid bedoelde echtgenoot worden de niet uitbetaalde termijnen, met inbegrip van de uitkering voor de maand van overlijden voor zover de gerechtigde niet overleden was op de uitgiftedatum van de postassignatie of bij betaling op een (persoonlijke zichtrekening) op de in het nationaal compensatiesysteem geldende uitvoeringsdatum, uitbetaald in volgende orde :

- 1° aan de kinderen met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden;*
- 2° aan ieder persoon met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden;*
- 3° aan de persoon die in de verplegingskosten is tussengekomen;*
- 4° aan de persoon die de begrafenis kosten heeft betaald.*

De in het tweede lid bedoelde termijnen worden van ambtswege aan de in dat lid, 1°, beoogde rechthebbenden uitbetaald. De andere rechthebbenden die de vereffening van de vervallen en aan een overleden gerechtigde niet uitbetaalde termijnen te hunnen voordele wensen te bekomen, moeten een aanvraag rechtstreeks tot de Rijksdienst voor Pensioenen richten. De aanvraag, gedateerd en ondertekend, moet opgemaakt worden op een formulier conform het door de Minister die de werknemerspensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, goedgekeurd model. De burgemeester van de gemeente waar de overledene zijn hoofdverblijfplaats had of de burgemeester van de gemeente waar de overledene samenleefde met een der in het tweede lid, 2°, bedoelde personen bevestigt de juistheid van de op dit formulier vermelde gegevens en ondertekent dit mede. De personen bedoeld in het tweede lid, 3° en 4°, kunnen de aanvraag laten ondertekenen door de burgemeester van hun hoofdverblijfplaats.

Op straffe van verval moeten de aanvragen tot uitbetaling van de termijnen ingediend worden binnen een termijn van zes maanden. Die termijn gaat in op de dag van het overlijden van de gerechtigde of op de dag van de verzending van de kennisgeving van de beslissing indien deze na het overlijden werd verzonden.

Wanneer de kennisgeving aan de afzender teruggezonden wordt wegens het overlijden van de gerechtigde, wordt bij ontstentenis van de in het eerste lid bedoelde echtgenoot, een nieuwe kennisgeving gezonden aan de burgemeester van de gemeente waar de overledene zijn hoofdverblijfplaats had. De burgemeester bezorgt die kennisgeving aan de persoon die, krachtens het tweede lid, voor de uitbetaling van de termijnen in aanmerking komt.”

Samengevat, in geval van overlijden van de gerechtigde op een uitkering ten laste van de pensioenregeling voor werknemers¹, worden de vervallen en niet-uitbetaalde termijnen, inclusief deze van de maand van het overlijden, van ambtswege uitbetaald aan de echtgenoot met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden.

Bij ontstentenis van een samenwonende echtgenoot, kunnen de vervallen en niet-uitbetaalde termijnen, met inbegrip van de uitkering voor de maand van overlijden voor zover de pensioengerechtigde niet overleden was op of voorafgaand aan de uitgiftedatum van de postassignatie of de uitvoeringsdatum in het nationaal compensatiesysteem bij uitbetaling op een persoonlijke rekening bij een financiële instelling, van ambtswege uitgekeerd worden aan een rechtverkrijgende. De in het nationaal compensatiesysteem geldende uitvoeringsdatum kan teruggevonden worden op de website van de FPD, meer bepaald op deze webpagina: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/betaling/betaaldatum>.

Voor het pensioen van mevrouw Beyers was dit de 23ste april.

Aangezien zij weduwe was en zij op 18 april voorafgaand aan de uitbetaling van het pensioen overleden was, was er inderdaad geen recht meer op de uitbetaling van het pensioen voor de maand april 2020

¹ De regeling voor overheidspensioenen (artikel 61 wet 7 november 1987) en zelfstandigenpensioen (artikel 157 KB 22 december 1967) is gelijklopend.

en werd het, conform aan de wettelijke bepalingen ter zake, teruggevraagd door de FPD.

Voor wat betreft het dossier van de heer Dezoute was er een bijkomende vraag voor wat betreft de uitbetaling van het vakantiegeld.

Het pensioen werd betaald op 14 mei 2019 (uitvoeringsdatum in het nationaal compensatiesysteem). In dit geval is er geen recht op de uitbetaling van het pensioen voor de maand mei 2020, de heer Dezoute was immers overleden op 8 mei, zijnde voor de uitbetalingsdatum.

De uitbetaling van en het recht op het vakantiegeld wordt geregeld door artikel 56, § 2 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers: *“Het vakantiegeld en de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld worden uitbetaald in de loop van de maand mei, op voorwaarde dat het rust- of overlevingspensioen voor de maand mei van het lopend jaar daadwerkelijk aan de in § 1 bedoelde gerechtigden verschuldigd is, (...)”*

Het recht op de betaling van het vakantiegeld is volgens de vigerende wetgeving dus onlosmakelijk verbonden met het pensioenrecht voor de maand mei. Met andere woorden geen recht op pensioen voor de maand mei, ook geen recht op het vakantiegeld.

Er was dus voor de maand van overlijden geen recht op pensioen, noch op het vakantiegeld.

Conclusie

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt al sinds zijn ontstaan klachten over de uitbetaling van het pensioen voor de maand van overlijden samen met klachten over de uitbetaling van het vakantiegeld. Het is een klassieke klacht.

In het geval er een overlevende (samenwonende) echtgenote is, dan komt het pensioen in zijn totaliteit toe aan de samenwonende weduwe/weduwenaar.

Maar, is er geen overlevende echtgenoot, dan kan het pensioenbedrag voor de maand van het overlijden enkel en alleen nog betaald worden aan de nabestaanden als de gepensioneerde overleden is *na de effectieve uitbetaling* van het pensioen.

De pensioenbetalingen zijn gespreid over de maand en kunnen in het begin, maar ook op het einde van de maand plaatsvinden naargelang de sector en aard van het pensioen.

Een simpel voorbeeld geeft aan waarover het gaat en zal ook duidelijk maken waarom er hierover nogal wat ongeloof / klachten kunnen ontstaan.

De pensioenbetaling is voorzien op 1 mei, de gepensioneerde overlijdt op 2 mei. Gevolg: volledig recht op pensioen en vakantiegeld voor de maand mei.

De betaling is voorzien op 29 mei, de gepensioneerde overlijdt op 28 mei. Gevolg: geen recht op pensioen en vakantiegeld voor de maand mei.

De teneur van de vele klachten die wij hierover ontvangen is gelijklopend en varieert telkens van onbillijk naar onrechtvaardig en zelfs naar ongeloof. Op veel begrip van de gepensioneerde kan de wetgeving niet rekenen.

Een uitbetaling van het pensioen in de maand van overlijden in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde in leven was in deze maand wordt door de meeste klagers als redelijker en logischer aangevoeld en zodoende ook gevraagd.

Doch de wetgeving ter zake laat zulks niet toe. Het is alles of niets.

“Wij hebben begrip voor uw frustratie”, laten we weten aan de betrokken nabestaanden, doch *“niets aan te doen als gevolg van de wetgeving ter zake”* moeten wij steeds besluiten. Dura lex, sed lex!

Uiteraard komen deze klachten in tijden van oversterfte ten gevolge van Covid-19 fel terug aan de oppervlakte en wordt dit item zeer actueel.

De meeste kosten die de nabestaanden moeten betalen -denken we bijvoorbeeld aan de

rusthuisfacturen- volgen niet dezelfde logica als het pensioenrecht. De meeste kosten zijn proportioneel aan het aantal dagen dat de gepensioneerde gedurende de maand van overlijden nog leefde. Terzijde, wanneer een werknemer overlijdt in de loop van de maand wordt een gelijkaardige redenering gevolgd. Er zijn regels die bepalen hoe het loon dat verschuldigd is voor de in de maand van overlijden reeds gepresteerde dagen moet geproratiseerd worden. Ook inzake de vereffening van het vakantiegeld zijn er bijzondere regels voorzien.

Het lijkt ons logisch dat de nabestaanden spontaan de proratisering opwerpen.

In het kader van onze signaalfunctie² lijkt het ons, in tijden van het coronavirus en de hogere sterftekansen van de gepensioneerde, des te meer aangewezen om de oproep tot betaling van het pensioen in verhouding tot het aantal dagen dat de gepensioneerde in leven was gedurende de maand van overlijden onder de bijzondere aandacht te brengen van de wetgever.

3. Tips van de Ombudsman Pensioenen die aan belang winnen in coronatijden

- 1. Let op wanneer je als zelfstandige een vrijstelling van bijdragen gevraagd en verkregen hebt ingevolge een tijdelijke moeilijke financiële situatie door corona. Hou er rekening mee dat deze periode geen pensioenrechten opent en niet in aanmerking komt om na te gaan of je vervroegd met pensioen kan gaan!**

Aan een zelfstandige in een tijdelijke moeilijke financiële of economische situatie wordt de mogelijkheid geboden om een vrijstelling van sociale bijdragen te vragen. Van deze optie zullen vermoedelijk heel wat zelfstandigen gebruik maken gelet op de coronacrisis. Zeker de zelfstandigen die een overbruggingsrecht krijgen (de uitkering die je krijgt omdat de overheid verplicht jouw zaak geheel of gedeeltelijk te sluiten of omdat, ook al verplichtte de overheid dit niet, je genoodzaakt was de activiteit voor tenminste 7 dagen te onderbreken).

Deze zelfstandigen blijven voor de periode dat ze de vrijstelling van bijdragen vragen wel gedekt voor de ziekteverzekering en de gezinsbijslag. Doch ze openen later geen pensioenrechten voor de periode dat ze de vrijstelling van bijdragen krijgen. De periode waarvoor je een vrijstelling van bijdragen hebt gekregen telt ook niet mee om na te gaan of je vervroegd met pensioen kan gaan.

Om vervroegd met pensioen te gaan moet je immers een voldoende lange loopbaan bewijzen: zo kan je vervroegd met pensioen op 63 jaar als je een loopbaan hebt van 42 jaar, op 61 jaar als je een loopbaan hebt van 43 jaar en op 60 jaar als je een loopbaan hebt van 44 jaar. Een jaar tewerkstelling als zelfstandige telt als jaar om vervroegd met pensioen te gaan mee als je voor tenminste twee kwartalen van dat jaar (is een half jaar) sociale bijdragen betaald hebt. Dus wie bijvoorbeeld voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 30 september 2020 vrijstelling van bijdragen gevraagd en gekregen heeft omdat hij het tijdelijk financieel moeilijk had gelet op de coronacrisis, heeft één jaar minder dat in aanmerking komt om vervroegd met pensioen te gaan.

De Ombudsman Pensioenen ontvangt regelmatig klachten van zelfstandigen die een vrijstelling van bijdragen gevraagd en gekregen hebben gezien hun tijdelijke moeilijke financiële situatie. Jaren later wanneer ze met pensioen gaan komt dan immers de verrassing dat ze hiervoor geen pensioen krijgen – ook al werden ze destijds hiervan wel op de hoogte gesteld door hun sociaalverzekeringsfonds. De verrassing wordt er dan nog des te groter op wanneer ze vaststellen dat deze periode niet meetelt voor de voorwaarden van het vervroegd pensioen.

Hierdoor kunnen ze soms pas een jaar of zelfs een paar jaar later met pensioen gaan. Een zeer beperkt aantal zelfstandigen die een vrijstelling van bijdragen gevraagd en gekregen hebben gelet op hun tijdelijke moeilijke financiële situatie lopen hierdoor zelfs het minimumpensioen mis. Deze periode telt immers ook niet mee voor de jaren minimumpensioen, waarvan de voorwaarde is dat er minstens 30 jaren loopbaan moeten zijn als zelfstandige of werknemer. De bespreking van deze klachten kan u lezen in het Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2013 pagina 130-134.

² Reeds in het Jaarverslag 1999, p. 83 schreven wij over dit item: "Deze regeling wordt als uiterst onrechtvaardig aangevoeld omdat, naar gelang de datum van overlijden vóór of na de datum van betaling valt, het pensioen niet of wel betaald wordt."

Tip 1 van de Ombudsman Pensioenen

De Ombudsman Pensioenen wijst zelfstandigen in een tijdelijke moeilijke financiële of economische situatie op andere mogelijkheden dan het vragen van een vrijstelling van bijdragen zodat ze later toch pensioenrechten openen: een uitstel van betaling van de bijdragen met één jaar vragen of vragen voorlopig verminderde bijdragen te betalen wanneer ze een omzetsdaling kunnen aantonen. Indien toch een vrijstelling van bijdragen gevraagd en verkregen werd gelet op de tijdelijke moeilijke financiële situatie wijst de Ombudsman Pensioenen erop dat de bijdragen nog altijd binnen de 5 jaar kunnen geregulariseerd worden: dan moet daarvoor wel een afkooppremie betaald worden.

Meer ten gronde heeft de Ombudsman Pensioenen bedenkingen bij de solidariteit van dit systeem en stelt hij zich de vraag of de pensioenverzekering op dit punt niet eerder aansluit bij een klassieke verzekering dan bij een sociale verzekering. Met andere woorden, enkel wie bijdragen betaalt is verzekerd; hierbij speelt het probleem van selectie en anti-selectie: de meest bedreigden -zij die zich tijdelijk in een financieel moeilijke situatie bevinden- krijgen de mogelijkheid zichzelf uit te sluiten van de pensioenverzekering: ze hebben niet het geld om de bijdragen te betalen en “kiezen” er dus voor zich gedurende deze periode niet te verzekeren voor hun pensioen.

De Ombudsman Pensioenen stelt zich derhalve de vraag of een echte sociale verzekering niet een verzekering is waarbij iedereen verplicht is aan te sluiten en bijdragen te betalen. Wie echt zijn bijdragen niet kan betalen -en dit dient volgens de Ombudsman Pensioenen grondig onderzocht te worden!- blijft dan toch verzekerd op basis van het solidariteitsprincipe.

In het Jaarverslag 2013 werd dan ook gesteld: “Het is duidelijk dat deze problematiek niet zo maar op te lossen valt. Bekeken in een breder perspectief en na zekere hervormingen is het misschien denkbaar dat op een dag het opnieuw mogelijk wordt ook de perioden gedurende dewelke de zelfstandige in staat van behoefte verkeert opnieuw opgenomen worden in de berekening van het wettelijk pensioen en in aanmerking worden genomen voor de loopbaanvoorwaarde die toegang geeft tot het vervroegd pensioen. Op dat ogenblik zal ook de berekeningswijze van uitkeringen voor deze perioden (zuivere gelijkstelling of op basis van een minimum gewaarborgd bedrag) besproken moeten worden.”

In reactie hierop werd in het KB van 21 december 2018 tot wijziging van het KB van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende rust- en overlevingspensioenen der zelfstandigen met betrekking tot de invloed van de vrijstelling van bijdragesupplementen op het pensioen (Belgisch Staatsblad 29 januari 2019) voorzien dat voor de vrijstelling van bijdragen die gevraagd werden voor de bijdragen na een regularisatie van het beroepsinkomen terwijl de zelfstandige niet gevraagd heeft om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald heeft, de pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen te behouden.

Dit item is opnieuw brandend actueel geworden. Een werknemer die tijdelijk werkloos is ingevolge de coronacrisis bouwt voor de periode van tijdelijke werkloosheid pensioenrechten op, dit op basis van het loon van het loopbaanjaar dat de tijdelijke werkloosheid voorafgaat. Hij lijdt dus geen pensioenverlies. Ook telt de periode tijdelijke werkloosheid mee om na te gaan of hij voldoende jaren heeft om vervroegd met pensioen te gaan.

Een zelfstandige die zijn zaak tijdelijk heeft moeten stopzetten ingevolge de coronacrisis en het tijdelijk financieel moeilijk heeft, krijgt een overbruggingsrecht, doch hij moet in principe sociale bijdragen blijven betalen. Als de zelfstandige het vraagt en het wordt hem toegestaan geen bijdragen te betalen dan bouwt hij geen pensioenrechten op. Deze periode telt ook niet mee om na te gaan of hij vervroegd met pensioen kan gaan.

Daarom stelt de Ombudsman Pensioenen zich de vraag of deze twee categorieën van personen getroffen door de coronacrisis zich niet in een vergelijkbare situatie bevinden en dus gelijk zouden moeten behandeld worden. Hij baseert zich hiervoor op een uitspraak van de arbeidsrechtbank van Hoei van 10 december 2010 die de uitsluiting van pensioenopbouw voor een zelfstandige in tijdelijke moeilijke financiële of economische situatie vergelijkbaar vond met een werkloze werknemer. De rechtbank oordeelde immers dat ook al is er een legitiem doel voor het verschil in behandeling, met name het budget van de pensioenverzekering van de zelfstandigen, het nadeel voor de zelfstandigen te groot is in vergelijking met de omvang van de besparingen ten voordele van de pensioenverzekering van de zelfstandigen. De rechtbank oordeelde bijgevolg dat het gelijkheidsbeginsel geschonden was.

2. Ben je na 65 jaar nog aan het werk zonder het pensioen op te nemen en ben je langer dan 6 maanden ziek ten gevolge van corona, vraag je pensioen tijdig aan!

Uit een onderzoek van de Universiteit van Hasselt en Maastricht blijkt dat heel wat coronapatiënten vaak lang met klachten kampen (vermoeidheid, druk op borst, spierpijn) waardoor ze (nog) niet kunnen werken. Daarom wijst de Ombudsman Pensioenen zich baserend op gelijkaardige klachten uit het verleden van langdurige zieken die ouder zijn dan 65 jaar en geen pensioen genieten (zie Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2012 p. 33) op het volgende.

Heb je corona gekregen en ben je dus ziek na de wettelijke pensioenleeftijd (65 jaar) en heb je op 65 jaar verzaakt om jouw pensioenrechten te laten berekenen omdat je toch niet met pensioen wou gaan daar je zo nog verder pensioenrechten wenste op te bouwen: let dan op! Ben je ouder dan 65 jaar dan kan je maar gedurende 6 maanden een ziekte-uitkering krijgen. Nadien ben je genoodzaakt –indien je tenminste niet zonder sociale uitkering wenst te vallen- toch met pensioen te gaan³.

Tip 2 van de Ombudsman Pensioenen

De Ombudsman Pensioenen wijst erop dat een aanvraag voor een rustpensioen als werknemer of zelfstandige ten vroegste ingaat de maand volgend op de aanvraag. Vraag dus op tijd het rustpensioen aan (in de zesde maand ziekte) wanneer je na 65 jaar verder werkte zonder jouw pensioen op te nemen zodat je niet in een periode verzeild geraakt zonder sociale uitkering (ziekte of pensioen).

³ Merk wel op: het antwoord van Minister van Pensioenen Alexander De Croo (21 januari 2014) op de parlementaire vraag van mevrouw Meryame Kitir aan Minister van Pensioenen op 21 februari 2014 over verlies pensioenrechten bij overgang van ziekteuitkering naar pensioen (vraag nr. 20459, Hand Kamer 2013-2014, CRABV, 53, COM 899, 21 januari 2014, 4) naar aanleiding van de melding hierover in het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen: "Als de betrokkene een toegelaten activiteit uitoefent, kan hij zijn pensioen hernemen met een model 74. Als hij zijn pensioen echter nog niet heeft aangevraagd, kan hij enige tijd zonder inkomen vallen. In principe zal het pensioen voortaan echter aansluiten op de uitkering, door het pensioen uit te betalen met enige terugwerkende kracht."